

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Затверджено на засіданні кафедри
Правового регулювання економіки
Протокол № 3 від 19.10.2015 р.

**Програма
навчальної дисципліни
"Інтелектуальна власність"
для студентів освітньо-професійної програми підготовки
бакалаврів інженерних напрямів**

Укладач: Старший викладач кафедри правового регулювання економіки, к.ю.н. Коршакова О. М.

Відповідальний за випуск:
зав. каф. правового регулювання економіки,
професор, к.ю.н Сергієнко В.В.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

1. Вступ

Конституцією України проголошено право кожної людини на власність в тому числі на інтелектуальну власність. Інтелектуальна власність є результатом творчої діяльності людини. В зв'язку з цим інтелектуальна власність, а особливо право промислової власності (винаходи, промислові зразки та знаки для товарів та послуг) набуває особливого значення не тільки як засіб самовираження, але і як комерційна цінність. Результати творчої діяльності виступають в декількох аспектах: як ідея, як наукове, культурне надбання суспільства, інформація, як матеріальний носій та як майнові права, що виникають з факту їх створення.

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність» має комплексний характер, а саме економічну та правову природу. Вивчення даної дисципліни є логічним продовженням циклу таких дисциплін як «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Економіка та організація виробництва», «Цивільне право», «Господарське право», «Соціологія» та інше.

Як свідчить практика читання дисципліни «Інтелектуальна власність» ґрунтовному засвоєнню знань сприяє виконання самостійної роботи студентами, ознайомлення з законодавчими актами та вирішення практичних завдань.

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність» буде корисна тим, хто хоче отримати теоретичні та практичні знання і навички щодо правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності.

Навчальна дисципліна дозволяє зорієнтуватися в правових питаннях охорони авторського права та промислової власності.

Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту:

- отримати систему знань про основи правового регулювання інтелектуальної власності;
- визначати особливості об'єктів права інтелектуальної власності;
- отримати практичні навички щодо захисту прав інтелектуальної власності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» є формування у студентів компетентностей щодо системи знань у сфері регулювання відносин, пов'язаних з виникненням, зміною та припиненням відносин щодо об'єктів інтелектуальної власності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння теоретичних та практичних положень використання та охорони об'єктів інтелектуальної власності;

поглиблення знань і засвоєння норм чинного законодавства в сфері інтелектуальної власності;

набуття навичок роботи з патентною документацією.

Об'єктом навчальної дисципліни є правове регулювання відносин в сфері інтелектуальної власності.

Предметом навчальної дисципліни є правовідносини з приводу охорони інтелектуальної власності.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, отримавши базові знання з навчальної дисципліни "Правознавство".

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- Основні поняття і категорії в сфері правового регулювання інтелектуальної власності;

- Основні нормативні правові акти у сфері правового регулювання інтелектуальної власності;

- Роль і значення результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації в сучасному суспільстві, особливості використання інтелектуальної власності у цивільному обігу і порядок введення об'єктів інтелектуальної власності підприємства в господарський обіг;

- Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське та суміжні права; патентне право; право на селекційні досягнення; право на топологію інтегральних мікросхем; право на секрет виробництва (ноу-хау); право на засоби індивідуалізації юридичних осіб, товарів, робіт, послуг і підприємств; право на використання результатів інтелектуальної діяльності в складі єдиної технології;

- Законодавство про захист прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації;
- Основні способи використання інтелектуальної діяльності як додаткового джерела фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів;
- Види відповідальності за порушення прав на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації.

Вміти:

- Оперувати поняттями і категоріями права на результати інтелектуальної діяльності та засоби індивідуалізації;
- Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації;
- Аналізувати юридичні факти, що вимагають захисту прав на результати інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації;
- Застосовувати правові акти та документи у сфері захисту результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації;
- Встановлювати наявність правопорушення у сфері охоронюваних результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації;
- Визначати загальні підстави притягнення до цивільно-правової, адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про інтелектуальну власність.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в таблиці 2.

Професійна компетентність, яка отримується студентами після вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність»

Назва компетентності	Складові компетентності
Здатність усвідомлювати основні принципи та джерела права інтелектуальної власності і використання одержаних знань для забезпечення охорони об'єктів інтелектуальної власності	1. Правильно визначати та характеризувати основні об'єкти ІВ.
	2. Здатність самостійно знаходити та застосовувати норми міжнародного законодавства відносно ІВ та вільно оперувати основними категоріями ІВ.
	3. Аналізувати об'єкти авторського права, визначити режим охорони авторського права; укладати авторські договори.
	4. Характеризувати об'єкти суміжних прав, укладати договори на перехід майнових прав до керуючих організацій.
	5. Здійснення патентного пошуку; вміння складання заявки на охорону винаходів, корисних моделей, промислових зразків.
	6. Проводити реєстрацію знаків для товарів та послуг, здійснювати пошук торгових марок та забезпечувати охорону засобам індивідуалізації юридичних осіб.
	7. Здійснювати реєстрацію комп'ютерної програми; визначати інформацію, що відноситься до комерційної таємниці.
	8. Проводити комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності; визначати вартість майнових прав; оформляти перехід права власності.
	9. Здійснювати охорону права інтелектуальної власності, забезпечувати належний рівень захисту комерційної таємниці на підприємстві.

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Інтелектуальна власність"
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Інтелектуальна власність: загальні питання					
Визначати об'єкти інтелектуальної власності	Сутність поняття інтелектуальної власності.	Знання характеристик об'єктів інтелектуальної власності, основних правових джерел.	Ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності. Аналізувати джерела права.	Ефективно формувати систему права інтелектуальної власності.	Відповідальність за точну ідентифікацію об'єктів інтелектуальної власності.
Тема 2. Авторське право					
Визначати суб'єктів авторського права.	Характеризувати об'єкти авторського права.	Знання характеристик суб'єктів авторського права.	Самостійно знаходити та застосовувати норми чинного законодавства при розв'язанні ситуаційних завдань.	Ефективно складати авторські договори. Здійснювати захист авторських прав.	Здатність визначати суб'єктів авторського права

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав					
Визначати об'єкти та суб'єкти суміжних прав.	Характеристика майнових та особистих немайнових прав суб'єктів суміжних прав.	Знання основних характеристик об'єктів суміжного права.	Здатність застосування норм чинного законодавства щодо охорони суміжних прав.	Ефективно визначати об'єкти суміжних прав та здійснювати правомірне їх використання.	Здійснення захисту інтересів власників суміжних прав.
Тема 4. Патентне право					
Визначати об'єкти патентного права.	Характеристика винаходу, промислового зразка та корисної моделі.	Знання основних етапів патентування винаходів, корисних моделей та промислових зразків.	Здатність до самостійного заповнення заявки на патентування об'єктів патентного права.	Ефективне здійснення патентного пошуку.	Здійснення процедури подачі заявки на охорону винаходів, корисної моделі та промислових зразків.
Тема 5. Маркетингові позначення					
Ідентифікувати засоби індивідуалізації.	Характеристика торгівельної марки, фірмового найменування, географічного позначення, доменного імені.	Знання та ефективне застосування норм щодо охорони засобів індивідуалізації.	Здатність до вжиття заходів щодо охорони об'єктів індивідуалізації.	Здійснення охорони фірмового найменування.	Відповідальність за реєстрацію та охорону засобів індивідуалізації.

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності					
Ідентифікувати нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.	Характеризувати основні нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.	Знання порядку охорони сортів рослин, наукових відкриттів, комп'ютерної програми та комерційної таємниці.	Складання договорів на передачу прав та процедура охорони комп'ютерної програми.	Впроваджувати механізм охорони комерційної таємниці.	Вживати заходи щодо охорони нетрадиційних об'єктів.
Тема 7. Комерціалізація інтелектуальної власності					
Здійснення комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.	Характеристика основних майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.	Знання способів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, обрання способу визначення вартості.	Вірно визначати та обирати вид ліцензії.	Укладання ліцензійних договорів на перехід прав інтелектуальної власності.	Відповідальність за обраний вид ліцензування. Ведення процедури підтримання дії ліцензії.
Тема 8. Охорона інтелектуальної власності					
Здійснення процедури охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності.	Характеристика відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.	Знання норм чинного законодавства щодо відповідальності за порушення права інтелектуальної власності.	Вірно застосовувати норми чинного законодавства щодо захисту прав власників об'єктів інтелектуальної власності.	Ефективне визначення способів охорони авторських прав.	Вжиття заходів щодо попередження вчинення правопорушень в сфері інтелектуальної власності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – Іспит.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності

Тема 1. Інтелектуальна власність: загальні поняття

Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права. Результат інтелектуальної праці як об'єкт власності. Відміна між матеріальними і нематеріальними об'єктами власності.

Поняття права інтелектуальної власності, виключного права. Особисті немайнові і майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності. Матеріальна складова інтелектуальної власності (майнове право). Визначення і поняття об'єктів права інтелектуальної власності. Система джерел права інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право

Історія розвитку авторського права. Сучасне законодавство України. Міжнародні договори, учасником яких є Україна. Підзаконні нормативні акти. Акти органів судової влади.

Інтелектуальні права на твори науки, літератури та мистецтва. Твори, що не охороняються. Суспільне надбання. Службові твори. Твори оригінальні і похідні. Збірники та інші складові твори. Офіційні документи, символи і знаки.

Складний об'єкт . Аудіовізуальний твір .

Суб'єкти авторського права. Співавторство. Спадкоємці авторських прав. Дія виключного права на твори науки, літератури та мистецтва. Автор твору.

Термін дії виключного права на твір. Укладання авторських договорів. Право на авторську винагороду. Право доступу. Право слідування. Термін дії інтелектуальних прав. Принцип вичерпання прав. Вільне використання творів.

Розпорядження виключним правом: договір про відчуження виключного права , ліцензійний договір. Перехід виключного права інших осіб без договору. Особливості переходу виключного права на твір третім особам. Видавничий ліцензійний договір. Відчуження оригіналу твору та виключне право на твір.

Тема 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.

Історія виникнення , поняття та природа суміжних прав . Їхнє місце в системі права інтелектуальної власності та зв'язок з авторським правом.

Джерела правового регулювання прав, суміжних з авторськими. Об'єкти і суб'єкти суміжних прав.

Використання об'єктів суміжних прав без згоди правовласника та без виплати винагороди. Інші випадки обмеження суміжних прав в інтересах суспільства.

Колективне управління майновими суміжними правами.

Договір про відчуження виключного права на об'єкт суміжних прав . Ліцензійний договір про надання права використання об'єкта суміжних прав, та знак правової охорони.

Технічні засоби захисту суміжних прав. Відповідальність за порушення виключного права на об'єкт суміжних прав. Забезпечення позову у справах про порушення суміжних прав .

Об'єкти суміжних прав. Чинне законодавство про охорону суміжних прав. Участь України в універсальних міжнародних угодах про охорону суміжних прав. Об'єкти суміжних прав.

Об'єкти і суб'єкти права на виконання і фонограму (поняття, ознаки відмінності від об'єктів і суб'єктів авторських прав). Виконавці, режисери - постановники театральні - видовищних уявлень і диригенти. Суміжні права на спільне виконання колективу виконавців. Виконання, створене в порядку виконання службового завдання.

Загальна характеристика і класифікація прав виконавців. Особисті немайнові права виконавців (сутність та ознаки). Право авторства на виконання, право виконавця на ім'я і на недоторканність виконання. Охорона авторства, імені виконавця та недоторканності виконання після смерті виконавця. Виключне право на виконання (ознаки, зміст).

Права виробника фонограми (ознаки, зміст). Невідчужувані немайнові права виробника: на вказівку свого імені або найменування, на захист фонограми від спотворення при її використанні, на оприлюднення фонограми.

Виключне право на фонограму (ознаки , зміст). Правомочності публічного виконання, повідомлення в ефір або по кабелю, доведення до загального відома, відтворення, розповсюдження, прокату, імпорту та переробки фонограми.

Принципи виникнення і умови здійснення суміжних прав на виконання і фонограму. Термін дії виключного права на виконання і фонограму, перехід у спадок або в силу правонаступництва. Перехід виконання і фонограми в суспільне надбання.

Дія виключного права організацій ефірного та кабельного мовлення, виготовлювачів баз даних і публікаторів творів. Об'єкти і суб'єкти суміжних прав організацій мовлення, виготовлювачів баз даних і публікаторів творів (поняття, ознаки, відмінності від об'єктів і суб'єктів авторських прав).

Виключне право на повідомлення радіо та телепередач. Правомочності на запис повідомлення радіо та телепередачі, відтворення і розповсюдження запису, ретрансляцію, доведення до загального відома і публічне виконання.

Виключне право виробника бази даних витягати з бази даних матеріали і здійснювати їх подальше використання в будь-якій формі і будь-яким способом .

Особисте немайнове право публікатора на вказівку свого імені на примірниках оприлюдненого ним твори і в інших випадках його використання, у тому числі при перекладі або іншої переробки твору. Виключне право публікатора на твір.

Принципи виникнення і умови здійснення суміжних прав організацій мовлення, виготовлювачів баз даних і публікаторів творів.

Термін дії виключних прав організацій мовлення, виготовлювачів баз даних і публікаторів творів. Перехід виключних прав у спадок або в силу правонаступництва.

Тема 4. Патентне право

Чинне законодавство про охорону патентних прав. Участь України в універсальних міжнародних угодах по патентному праву. Поняття і принципи патентного права. Історія розвитку патентного права в Україні і за кордоном. Система джерел патентного права. Результати творчої діяльності, що охороняються патентним правом.

Поняття та умови патентоспроможності винаходу. Новизна, винахідницький рівень, промислова придатність. Поняття та умови патентоспроможності корисної моделі. Поняття та умови патентоспроможності промислового зразка (новизна, оригінальність. Види промислових зразків .

Об'єкти, що не можуть бути визнані винаходами, корисними моделями і промисловими зразкам. Суб'єкти патентного права: загальна характеристика .

Автори винаходів, корисних моделей і промислових зразків. Патентовласники. Патентне бюро. Патентні повірені.

Державна реєстрація винаходів, корисних моделей і промислових зразків. Подача заявки на видачу патенту на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Внесення змін до документів заявки. Перетворення заявки на винахід або корисну модель. Відкликання заявки. Встановлення пріоритету винаходу, корисної моделі чи промислового зразка. Конвенційний пріоритет.

Експертиза заявки на видачу патенту. Формальна експертиза заявки на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Публікація відомостей про заявку на винахід. Тимчасова правова охорона винаходу, корисної моделі чи промислового зразка. Експертиза заявки на винахід та промисловий зразок по суті. Рішення про видачу патенту на винахід або про відмову в його видачі. Відновлення пропущених термінів, пов'язаних з проведенням експертизи заявки. Публікація відомостей про видачу патенту.

Патентування винаходів або корисних моделей в іноземних державах і в міжнародних організаціях. Міжнародні та євразійські заявки.

Права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки: загальна характеристика. Право авторства. Право на винагороду за використання службового об'єкта патентних прав. Право на подачу заявки і право на отримання патенту.

Обсяг виключного права на запатентовані об'єкти. Патент на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Формула винаходу і корисної моделі. Сукупність суттєвих ознак промислового зразка.

Терміни дії виключних прав на винахід, корисну модель і промисловий зразок. Перехід у суспільне надбання.

Обмеження патентних прав. Використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка в інтересах національної безпеки.

Розпорядження виключним правом. Договір про відчуження виключного права на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Публічна пропозиція укласти договір про відчуження патенту на винахід. Ліцензійний договір про надання права використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка. Примусова і відкрита ліцензії.

Форма та державна реєстрація договорів про розпорядження виключним правом на винахід, корисну модель і промисловий зразок.

Припинення та відновлення дії патенту. Визнання недійсним патенту на винахід, корисну модель або промисловий зразок. Дострокове припинення і відновлення дії патенту.

Тема 5. Маркетингові позначення

Поняття, структура, реєстрація та види фірмових найменувань. Суб'єкти права на фірмове найменування. Зміст виключного права на використання фірмового найменування.

Комерційні позначення (поняття, ознаки). Умова виникнення виключного права на використання комерційного позначення. Обсяг виключного права. Дія виключного права на комерційне позначення. Обмеження щодо переходу виключного права до інших осіб. Співвідношення прав на фірмове найменування з правами на комерційне позначення і на торгову марку і знак обслуговування.

Захист права на фірмове найменування і комерційне позначення.

Поняття, умови охороноздатності і види торгових марок (знаків обслуговування). Суб'єкти виключного права на торгову марку.

Державна реєстрація знаків для товарів і послуг. Підстави для відмови в державній реєстрації. Заявка на знак для товарів і послуг. Пріоритет. Конвенційний і виставковий пріоритет. Експертиза заявки на торгову марку і внесення змін в документи заявки. Формальна експертиза заявки. Експертиза по суті позначення, заявленого в якості

торгової марки. Порядок державної реєстрації торгової марки. Публікація відомостей про державну реєстрацію знака для товару та послуг.

Реєстрація торгової марки в іноземних державах і міжнародна реєстрація. Особливості правової охорони загальновідомої торгової марки. Особливості правової охорони колективного знака.

Дія виключного права на торгівлю марку.

Використання торгової марки та розпорядження виключним правом. Договір про відчуження виключного права на торгівлю марку. Ліцензійний договір. Форма та державна реєстрація договорів про розпорядження виключним правом на торгівлю марку .

Найменування місця походження товару (поняття, ознаки). Державна реєстрація найменування місця походження товару. Виключне право на найменування місця походження товару.

Тема 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності

Державна реєстрація програм ЕОМ і баз даних. Вільне відтворення програм для ЕОМ і баз даних. Компіляція програм для ЕОМ. Програми для ЕОМ і бази даних, створених за замовленням. Програми для ЕОМ і бази даних, створені при виконанні робіт за договором. Право авторства на топологію інтегральної мікросхеми та виключне право використання топології.

Режим комерційної таємниці.

Виключне право на секрет виробництва. Поняття та ознаки секрету виробництва (ноу-хау). Виключне право на секрет виробництва. Договір про відчуження права на секрет виробництва і ліцензійний договір. «Службовий» секрет виробництва, секрет виробництва, отриманий при виконанні робіт за договором.

Охорона сортів рослин. Право на селекційне досягнення. Поняття і види прав на селекційні досягнення. Об'єкти інтелектуальних прав на селекційні досягнення. Умови охороноздатності селекційних досягнень. Державна реєстрація селекційних досягнень.

Право на топології інтегральних мікросхем. Поняття інтегральної мікросхеми, її автор (співавтори) та державна реєстрація. Право авторства і виключне право на топологію інтегральної мікросхеми. Право автора на винагороду за використання службової топології.

Тема 7. Комерціалізація інтелектуальної власності

Основні види договорів у різних інститутах інтелектуальної власності. Регулювання відносин щодо використання об'єктів інтелектуальної власності, які не підпадають під передбачені законодавством договірні конструкції.

Нормативна база оцінки майна. Цілі оцінки. Принципи оцінки. Основні підходи до оцінки майна.

Об'єкти інтелектуальної власності як майно. Поняття нематеріальних активів. Види комерційних операцій з об'єктами інтелектуальної власності. Особливості оцінки об'єктів ІВ. Поняття ціни ліцензії .

Ставка роялті. Мита і тарифи за патентування і реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності.

Алгоритм витратного підходу. Основні методи витратного підходу. Вартість створення об'єктів - товарного знака, ноу - хау, винаходи.

Алгоритм порівняльного підходу. Особливості інформації про аналоги продажів.

Алгоритм дохідного підходу. Основні методи дохідного підходу: метод прямої капіталізації і метод дисконтування грошових потоків для об'єктів інтелектуальної власності. Специфічні ризики для об'єктів інтелектуальної власності.

Відповідальність за порушення договірних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності.

Договори про використання об'єктів інтелектуальної власності. Припинення договірних відносин в галузі використання об'єктів інтелектуальної власності. Поняття та види ліцензій.

Тема 8. Охорона інтелектуальної власності

Поняття охорони та захисту інтелектуальних прав. Форми та порядок захисту інтелектуальних прав. Засоби захисту інтелектуальних прав: поняття, елементи, види. Терміни захисту інтелектуальних прав. Нотаріальна форма захисту інтелектуальних прав .

Вибір способу захисту інтелектуальних прав. Суб'єкт права на захист. Порушник інтелектуальних прав. Заходи захисту і заходи цивільно-правової відповідальності. Визнання права. Відновлення

становища, яке існувало до порушення права. Припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення. Вилучення матеріального носія. Визнання недійсним акту державного органу або органу місцевого самоврядування. Визнання патенту недійсним. Присудження до виконання обов'язку в натурі. Відшкодування збитків та виплата компенсації. Компенсація моральної шкоди. Публікація рішення суду про допущене порушення. Ліквідація юридичної особи.

Судовий спосіб захисту прав.

Способи та засоби адміністративного захисту. Поняття недобросовісної конкуренції. Захист інтелектуальних прав відповідно до антимонопольного законодавства. Поняття адміністративно - правової відповідальності. Підстави адміністративно-правової відповідальності. Адміністративно - правові санкції.

Поняття кримінально-правової відповідальності за порушення інтелектуальних прав. Кримінально - правова характеристика злочинів у сфері інтелектуальної власності.

3. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 3.1).

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)
1	2
Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності	Завдання 1. Інтелектуальна власність: загальні поняття
	Завдання 2. Авторське право
	Завдання 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав
	Завдання 4. Патентне право
	Завдання 5. Маркетингові позначення
	Завдання 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності
	Завдання 7. Комерціалізація інтелектуальної власності
	Завдання 8. Охорона інтелектуальної власності

4. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок з навчальної дисципліни, наведені в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	4
Змістовий модуль 1. Загальні положення інтелектуальної власності		

<p>Тема 1. Інтелектуальна власність: загальні поняття</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i>, огляд теоретичного матеріалу за темою. Написання есе за темою «Історичні передумови охорони інтелектуальної власності в Україні»</p>	<p>Презентація результатів Перевірка есе</p>
<p>Тема 2. Авторське право</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Огляд теоретичного матеріалу з теми</p>	<p>Презентація результатів</p>
<p>Тема 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i>, підготовка до контрольної роботи. Виконання <i>індивідуальних завдань</i> Підготовка до контрольної роботи за темами 1 -3</p>	<p>Презентація результатів</p>
<p>Тема 4. Патентне право</p>	<p>Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання <i>індивідуального завдання</i> «Патентний пошук».</p>	<p>Письмова контрольна робота за темами 1- 3.</p>
<p>Тема 5. Маркетингові позначення</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i>. Виконання <i>індивідуального завдання</i> «Реєстрація торгової марки»</p>	<p>Захист індивідуального завдання</p>
<p>Тема 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.</p>	<p>Підготовка до <i>практичного заняття</i>. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до <i>практичного заняття</i>, підготовка до <i>тестування</i>.</p>	<p>Презентація результатів. Складання тесту</p>
<p>Тема 7. Комерціалізація інтелектуальної власності.</p>	<p>Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>практичного заняття</i>. Підготовка до контрольної роботи.</p>	<p>Презентація результатів.</p>

Тема 8. Охорона інтелектуальної власності.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Письмова контрольна робота
--	--	----------------------------

5. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 5.1 і 5.2).

Таблиця 5.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Інтелектуальна власність: загальні поняття	Міні-лекція «Історичний огляд виникнення піратства в сфері інтелектуальної власності»
Тема 2. Авторське право	Проблемна лекція «Охорона комп'ютерної програми, програмного забезпечення та мультимедійних творів»
Тема 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.	Командна гра «Здійснення охорони кінофільму із укладанням договорів щодо переходу майнових авторських та суміжних прав»
Тема 4. Патентне право	Пошукова робота «Патентування корисних моделей»
Тема 5. Маркетингові	Пошуковий робота «Реєстрація знаку для товарів»

позначення	та послуг»
Тема 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	Міні-лекція «Проблема патентування геному людини»
Тема 7. Комерціалізація інтелектуальної власності.	Командна робота «Укладання договорів на передачу майнових авторських прав»
Тема 8. Охорона інтелектуальної власності.	Проблемна лекція «Кримінальна відповідальність за порушення авторських та суміжних прав»

Таблиця 5.2

**Використання методик активізації процесу навчання
(семінарські та практичні заняття)**

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Інтелектуальна власність: загальні поняття	<i>Практичне заняття.</i> Тема: "Інтелектуальна власність: загальні поняття". <i>Завдання 1:</i> огляд генези розвитку правової охорони інтелектуальної власності.	Семінари-дискусії, презентації
Тема 2. Авторське право	<i>Практичне заняття.</i> Тема: «Авторське право». <i>Завдання 2:</i> огляд охорони мережевих та мультимедійних творів. <i>Завдання:</i> охорона фотографій	Семінари-дискусії, презентації
Тема 3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.	<i>Практичне заняття.</i> Тема: "Суб'єкти та об'єкти суміжних прав". <i>Завдання 3.</i> Складання схеми об'єктів суміжних прав	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 4. Патентне право	<i>Практичне заняття.</i> Тема: Патентне право <i>Завдання 4.</i> Здійснення	Робота в малих групах, мозкові атаки

	патентного пошуку винаходів та промислових зразків	
Тема 5. Маркетингові позначення	<i>Практичне заняття.</i> Тема: Маркетингові позначення <i>Завдання 5.</i> Розроблення охорони фірмового стилю підприємства. Реєстрація знаку для товарів та послуг.	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, презентації
Тема 6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.	<i>Практичне заняття.</i> Тема: Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. <i>Завдання 6.</i> Огляд наукових відкриттів, що охороняються патентним правом. Проблематика охорони геному людини.	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 7. Комерціалізація інтелектуальної власності.	<i>Практичне заняття.</i> Тема: Комерціалізація інтелектуальної власності <i>Завдання 7.</i> Складання та заповнення порівняльної таблиці засобів комерціалізації інтелектуальної власності. Укладання ліцензійних договорів.	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, презентації
Тема 8. Охорона інтелектуальної власності.	<i>Практичне заняття.</i> Тема: Охорона інтелектуальної власності <i>Завдання 8.</i> Розроблення документації щодо охорони інтелектуальної власності на підприємстві.	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, презентації

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник. / В. Д. Базилевич.– К.: Знання, 2006. - 431 с.
2. Бошицький Ю. Л., Козлова О.О., Андрошук Г.О. Комерційні найменування: основні правові аспекти. Наук.-практ. вид. / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. - К.: ТОВ "Видавництво "Юридична думка", 2006. - 216 с.
3. Бошицький Ю. Л. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник. / Ю.Л. Бошицький.- К.: Логос, 2007. - 488 с.
4. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации: Сборник статей / Исследовательский Центр частного права. – М.: Статут, 2003. – 416 с.
5. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрошук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.- 696 с.